

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3333/2022. (VII. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.V.37.895/2021/2. számú végzése és a Szegedi Törvényszék 9.K.700.109/2021/16. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Litresits András ügyvéd) eljáró indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, melyben a Kúria Kfv.V.37.895/2021/2. számú végzése és a Szegedi Törvényszék 9.K.700.109/2021/16. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárás során megállapított tényállás szerint az indítványozó fiát a Kiskunhalasi Városi Bíróság 2010. szeptember 6. napján kelt, 2.P.20.116/2010/11. számú ítéletével cselekvőképességet kizáró gondnokság alá helyezte. A Kiskunhalasi Városi Gyámhivatal 2010. október 13. napján kelt, G/1403-2/2011. számú határozatával az indítványozót rendelte ki fia (a gondnokolt) gondnokául. Az indítványozó 2020. február 6. napján azzal a kérelemmel fordult a Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Kiskunhalasi Járási Hivatalához (a továbbiakban: Járási Hivatal), hogy egy hagyatéki eljárásban megkötött visszterhes vagyonaátruházási egyezség alapján megfizetésre került négymillió forintot nem kívánja felügyeleti számlán elhelyezni, tekintettel arra, hogy azt a gondnokolttal közösen lakott, a gondnokolt kizárólagos tulajdonában álló ingatlanuk villanyhálózata, fürdőszobája és tetőzete felújítására szánja, hiszen az baleset-, illetve életveszélyes, a gondnokolt szállítására használt 15 éves gépjárműve csak aránytalan költséggel javítható, így az cserére szorul, továbbá a visszterhes vagyonaátruházás alapjául szolgáló hagyatéki eljárás költségeit is rendeznie kell.
- [3] A Járási Hivatal 2020. február 13. napján kelt, BK-08/HGYO/2-3/2020. számú határozatával az indítványozó kérelmét elutasította és gyámi fenntartásos betétkönyv megnyitását, valamint a visszterhes vagyonaátruházásból származó összeg arra történő átutalását rendelte el. A határozatot az indítványozó fellebbezése alapján másodfokon eljáró Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Gyámügyi és Igazságügyi Főosztálya Szociális és Gyámügyi Osztálya 2020. április 30. napján kelt, BK/SZGYO/554-2/2020. számú határozatával helybenhagyta.
- [4] A Járási Hivatal utóbbi végzésével nyilatkozattételre hívta fel az indítványozót, hogy megnyitotta-e a határozatnak megfelelően a gyámi fenntartásos betétkönyvet és arra átutalta-e a visszterhes vagyonaátruházásból származó összeget. Az indítványozó 2020. november 3. napján úgy nyilatkozott, hogy a gyámi fenntartásos betétkönyvet nem nyitotta meg, a visszterhes vagyonaátruházásból származó négymillió forintot felhasználta, a kiadásokról pedig számlákkal nem rendelkezik. Az egyidejűleg benyújtott, 2019. szeptember 1. napjától 2020. szeptember 1. napjáig terjedő időszakra vonatkozó rendszeres egyszerűsített számadásában a visszterhes vagyonaátruházásból származó négymillió forint bevételként és kiadásként egyaránt szerepelt, anélkül, hogy a kiadásokat az indítványozó igazolta volna.
- [5] A Járási Hivatal 2020. december 8. napján kelt, BK-08/HGYO/2-24/2020. számú határozatával az indítványozót elmozdította gondnoki tisztségéből és a gondnokolt törvényes képviselőjére, vagyonaának kezelésére hivatásos gondnokot rendelt ki. A Járási Hivatal felhívta az indítványozó figyelmét, hogy a végszámadását 15 napon belül terjessze elő, és ezzel egyidejűleg a gondnokolt tulajdonát képező vagyont adja át az újonnan kirendelt gondnok kezelésébe. A határozat indokolása szerint az indítványozó felhívásra sem adta át a gondnokolt vagyonaát a gyámhatóságnak, annak felhasználásával elszámolni nem tud, ezáltal a gondnokolt érdekeit sérti.
- [6] 1.2. Az indítványozó a határozattal szemben keresetet terjesztett elő, melyben a határozat megsemmisítését (hatályon kívül helyezését) és szükség esetén a Járási Hivatal új eljárásra utasítását kérte. A Szegedi Törvényszék

2021. május 4. napján kelt, 9.K.700.109/2021/16. számú ítéletében az indítványozó keresetét mint alaptalant elutasította. A Szegedi Törvényszék ítéletében utalt arra, hogy az indítványozó részére kézbesítésre került az az első- és másodfokú határozat, mely alapján az indítványozó gyámi betétkönyv megnyitására és a visszerhes vagyonátruházási egyezségből származó összeg gyámi betétkönyvben történő elhelyezésére volt köteles. A másodfokú határozat véglegessé vált, azzal szemben az indítványozó közigazgatási pert nem indított. Tekintettel arra, hogy a közigazgatási per tárgya az indítványozót gondnoki tisztségéből elmozdító határozat felülvizsgálata (és nem pedig a gyámi betétkönyv megnyitása és a visszerhes vagyonátruházási egyezségből származó összeg gyámi betétkönyvben történő elhelyezésének előírása) volt, ezért a Szegedi Törvényszék eljárásában kizárólag a támadott határozat jogszerűségét vizsgálhatta, és megállapította, hogy a gyámhatóság jogszerűen és helyesen járt el, amikor az indítványozót a gondnoki tisztségéből elmozdította.

- [7] 1.3. A Szegedi Törvényszék ítélete ellen az indítványozó felülvizsgálati kérelemmel fordult a Kúriához, melyben elsődlegesen a jogerős ítélet megváltoztatását, a Járási Hivatal határozatának megsemmisítése mellett az alperes hatóság új eljárás lefolytatására utasítását, másodlagosan a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára való utasítását kérte. A Kúria a felülvizsgálati kérelmet Kfv.V.37.895/2021/2. számú végzésével visszautasította, ugyanis az indítványozó a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 118. § (1) bekezdése szerinti befogadási okot sem konkrét törvényhelyre, sem pedig tartalma szerint nem jelölt meg.
- [8] 1.4. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszát, melyet utóbb kiegészített. Panaszában az indítványozó kérte a Kúria Kfv.V.37.895/2021/2. számú végzése, valamint a Szegedi Törvényszék 9.K.700.109/2021/16. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az alkotmányjogi panasz szerint a támadott bírói döntések ellentétesek az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, az L) cikk (1) bekezdésével, az R) cikk (2) bekezdésével, a II. cikkel, a VI. cikk (1) bekezdésével, a XXVIII. cikk (1) bekezdésével, valamint a 28. cikkel, az alábbiak szerint.
- [9] Az alkotmányjogi panasz szerint a Kúria végzése az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe, az R) cikk (2) bekezdésébe, a XXVIII. cikk (1) bekezdésébe és a 28. cikkbe ütközik. Az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, valamint az R) cikk (2) bekezdésének sérelmét azért állítja, mert megítélése szerint a Kúria önkényesen járt el, amikor nem alkalmazta az ügyben nyilvánvalóan alkalmazandó jogi normákat, különösen a Kp. és a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) rendelkezéseit. A felülvizsgálati kérelem tartalmi elemeinek figyelmen kívül hagyásával, csupán a kötelezőnek vélt szóelemek hiánya miatti visszautasításával pedig a Kúria megsértette az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, tekintettel arra, hogy a Kúria jogértelmezése a céltalan formalizmus érvényre juttatását szolgálta csupán, és ezáltal önkényessé és végső soron alaptörvény-ellenessé vált.
- [10] Az indítvány szerint a Szegedi Törvényszék ítélete sérti az Alaptörvény L) cikk (1) bekezdését, a II. cikket, a VI. cikk (1) bekezdését és a 28. cikket. Az L) cikk (1) bekezdése és a VI. cikk (1) bekezdése azért sérült, mert a Szegedi Törvényszék ítéletében figyelmen kívül hagyták az indítványozó és gondnokolt gyermeke érdekeit. Az Alaptörvény II. cikkének sérelmét a panasz azért állítja, mert a bírósági eljárás során a bíróságok nem vették figyelembe a gondnokolt emberi méltóságát. Az Alaptörvény 28. cikke pedig az indítványozó szerint azért sérült, mert a józan ész követelményével is ellentétes a hivatásos gondnok kirendelése és az indítványozó gondnoki tisztségéből történő elmozdítása, különös tekintettel arra, hogy a gondnokolt ápolását változatlanul az indítványozó végzi.
- [11] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésének megfelelően elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [12] 2.1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt megállapítja, hogy a Kúria Kfv.V.37.895/2021/2. számú végzésében az indítványozó felülvizsgálati kérelmét visszautasította. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a Kúria felülvizsgálati kérelmet visszautasító végzése az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek minősül, így alkotmányjogi panasszal támadható [lásd például: 3271/2021. (VII. 7.) AB végzés, Indokolás [29]]. Ez egyben azt is jelenti, hogy az alkotmányjogi panasz megítélése szempontjából az alapügy érdemében hozott döntésnek a Szegedi Törvényszék 2021. május 4. napján kelt, 9.K.700.109/2021/16. számú ítélete tekinthető.

- [13] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó a Kúria végzését 2021. október 11. napján vette át, az alkotmányjogi panaszt pedig 2021. december 10. napján, a Kúria végzésének átvételéhez képest határidőben terjesztette elő. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor azt is megállapítja, hogy az alkotmányjogi panasz a Szegedi Törvényszék 2021. május 4. napján kelt ítéletével szemben elkésztettnek minősül.
- [14] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Ügyrend 32. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszok esetében a jogorvoslati lehetőségek kimerítésének kötelezettsége nem vonatkozik a felülvizsgálatra, mint rendkívüli jogorvoslatra. Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz ezért a jogerős döntéssel szemben akkor is benyújtható, ha törvény felülvizsgálati indítvány benyújtását is lehetővé teszi, de az indítványozó ezzel a lehetőséggel nem él. Ha azonban az indítványozó a felülvizsgálat lehetőségét kimeríti, a rendkívüli jogorvoslati eljárásban hozott döntés tartalma az Alkotmánybíróság eljárására is kihat. Ha a felülvizsgálati indítvány érdemi elbírálásra alkalmas, és azt a Kúria érdemben vizsgálja, az Alkotmánybíróság a felülvizsgálati eljárásban hozott döntést a jogerős döntésre is kiterjedően vizsgálhatja.
- [15] Abban az esetben azonban, ha a Kúria azt állapítja meg, hogy a felülvizsgálati eljárás lefolytatására nincs lehetőség, az Alkotmánybíróság a Kúriának ezen nem érdemi döntésén keresztül az ügy érdemében hozott jogerős döntést csak két esetben vizsgálhatja akkor, ha az alkotmányjogi panasz az ügy érdemében hozott jogerős döntéssel szemben az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn túl kerül előterjesztésre. Egyrészt akkor, ha az indítványozó a jogerős döntést a felülvizsgálati indítvánnyal egyidejűleg, az Abtv. szerinti határidőben alkotmányjogi panasszal is megtámadta, másrészt pedig akkor, ha a Kúria a végzését mérlegelési jogkörben hozta meg, amely mérlegelés eredményére az indítványozónak bizonyosan nincs ráhatása (lásd az Ügyrend 32. § (4) bekezdését, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 26. § (1) bekezdésének és 27. §-ának, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendje 32. §-ának egységes értelmezéséről szóló 1/2019. (XI. 25.) AB Tü. állásfoglalás 1/5. pontját, legutóbb ezzel egyezően: 3180/2022. (IV. 22.) AB végzés, Indokolás [14]). Jelen ügyben ezen esetek egyike sem áll fenn: az indítványozó alkotmányjogi panasa a Szegedi Törvényszék ítéletével szemben elkésztett, az indítványozó a jogerős döntést határidőben nem támadta meg alkotmányjogi panasszal, a Kúria pedig a felülvizsgálati kérelmet formai okból, a Kp. 118. § (1) bekezdése szerinti befogadási okok megjelölésének elmaradása miatt utasította vissza. Mindezek miatt a Szegedi Törvényszék ítéletét az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatta. Az Alkotmánybíróság éppen ezért a továbbiakban az alkotmányjogi panasz befogadhatósága feltételeit kizárólag a Kúria végzése tekintetében értékelte.
- [16] 2.2. Az indítványozó jogi képviselővel jár el, a jogi képviselő a meghatalmazását csatolta. Az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-ra alapított alkotmányjogi panaszát.
- [17] 2.3. Az Abtv. 27. § (1) bekezdésének megfelelően alkotmányjogi panasz előterjesztésére csak valamely Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozással van lehetőség.
- [18] Az Alkotmánybíróság állandó joggyakorlata szerint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panasz csak kivételesen, a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén alapítható (lásd például: 3271/2022. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [9]). Az indítványozó arra tekintettel állította az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmét, hogy a Kúria önkényesen járt el és nem alkalmazta az ügyben nyilvánvalóan alkalmazandó normákat, ennek megfelelően a B) cikk (1) bekezdésének sérelmét állító indítványi elem nem teljesíti az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerinti feltételt.
- [19] Az Alkotmánybíróság továbbá megállapította, hogy az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése és 28. cikke nem tekinthető az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának, így az alkotmányjogi panasz ezekben az elemeiben sem teljesíti az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja törvényi követelményét (az R) cikk (2) bekezdésére például: 3267/2022. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [14]; a 28. cikkekre például: 3252/2022. (V. 18.) AB végzés, Indokolás [27]).
- [20] 2.4. A Kúria Kfv.V.37.895/2021/2. számú végzésével szemben előterjesztett alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti követelményének megfelel.

- [21] 2.5. Az Abtv. 29. §-a szerint az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E feltételek vagyilagosan, fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [22] Figyelemmel az Alkotmánybíróság részletesen kimunkált esetjogára az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének tartalmával kapcsolatban, az indítvány alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem fogalmaz meg. Az Alkotmánybíróságnak ezért azt kellett értékelnie, hogy az indítványban foglaltak alapján felvethető-e a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye.
- [23] Az indítványozó arra tekintettel állítja az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő jogának sérelmét, hogy Kúria a tartalmi elemeinek figyelmen kívül hagyásával, csupán a kötelezőnek vélt szóelemek hiánya miatt, önkényesen utasította vissza a felülvizsgálati kérelmet.
- [24] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint annak megítélése, hogy a felülvizsgálati kérelem befogadásának feltételei fennállnak-e vagy sem, illetőleg a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálásra alkalmas-e vagy sem, nem alkotmányossági, hanem szakjogi-törvényértelmezési kérdés, melyben az Alkotmánybíróság – következetes gyakorlatának megfelelően – a Kúria döntését nem bírálhatja felül {lásd például: 3088/2021. (III. 4.) AB végzés, Indokolás [13]}. Önmagában az a tény, hogy az indítványozó valamely kérdésben (jelen esetben a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálásra való alkalmasságának kérdésében) nem osztja az ügyben eljáró bíróságok jogi álláspontját, illetőleg az indítványozó szerint valamely jogszabályi rendelkezést az eljáró bíróságok megsértettek, még nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, függetlenül az indítványozó érveinek helytállóságától vagy azok esetleges helytelenségétől {lásd például: 3275/2022. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [21]}. Az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy a Kúria az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó indokolási kötelezettségének is eleget tett, amikor egyértelműen megindokolta, hogy az indítványozó felülvizsgálati kérelme miért nem volt érdemi elbírálásra alkalmas.
- [25] A 29/2021. (XI. 10.) AB határozatában az Alkotmánybíróság rögzítette: „Önmagában egy *contra legem* ítélet még nem szükségképpen alaptörvény-ellenes (*contra constitutionem*) ítélet. Kivételesen, kellően súlyos esetekben azonban egy *contra legem* jogalkalmazás is felemelkedhet alkotmányjogilag értékelhető szintre, és a bírói döntés alaptörvény-ellenességének megállapításához vezethet” {29/2021. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [28]}. Önmagában azonban az a körülmény, hogy az indítványozó a Kúria felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálásra való alkalmassága tekintetében elfoglalt álláspontját vitatja, azt a Kp. és a Pp. rendelkezéseivel ellentétesnek tartja, még az indítványozó érveinek helytállósága esetén is legfeljebb a döntés *contra legem* (és nem pedig az Alkotmánybíróság eljárásához szükséges *contra constitutionem*) voltának alátámasztására lenne alkalmas, mely szempont vizsgálatára az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre. Az alkotmányjogi panasz arra vonatkozóan azonban nem tartalmaz indokolást, hogy a Kúria indítványozó szerint egyébként jogsértő végzése miért vált egyben alaptörvény-ellenessé.
- [26] 3. Az Alkotmánybíróság a fentiekre figyelemmel az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 5. §-a alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)*, *d)* és *h)* pontjai alapján, az Abtv. 56. § (3) bekezdésére is figyelemmel, vizsautasította.

Budapest, 2022. június 28.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/4999/2021.

